

**ÅLANDS LOTTERIINSPEKTION
VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2020**

Innehållsförteckning

Lotteriinspektionen verksamhetsberättelse 2020

- 3 Lotteriinspektionen
- 3 Uppföljning av uppgifter
- 4 Lotteriinspektionen 2020
- 5 Penningspel på Åland 2020
- 5 Årlig kontroll
- 6 Förslag på förändrad lagstiftning
- 7 Övrigt
- 8 Tillsyn av åtgärder mot penningtvätt
- 9 Bilaga

Lotteriinspektionen

Inledning

Ålands Lotteriinspektion bildades den 1 mars 2017 som ett resultat av att landskapslagen om Lotteriinspektionen (2016:10) trädde i kraft den 1 januari 2017. Motivet till att inrätta Ålands Lotteriinspektion var att skapa en ny myndighet med ansvar för penningsspelsverksamheten på Åland. Landskapslagen om Lotteriinspektionen (2016:10) innehåller närmare bestämmelser om Lotteriinspektionens organisation och uppgifter. I samband med att landskapslagen om Lotteriinspektionen trädde i kraft ändrade Ålands Lagting landskapslagen om lotterier (lotterilagen, 1966:10). Enligt ändringarna i landskapslagen om lotterier ska Lotteriinspektionen ha tillsyn över lotterier och över att tillståndsinnehavare följer landskapslagen om lotterier.

Lotterier anordnas med tillstånd av landskapsregeringen enligt 1§ landskapslagen om lotterier (1966:10).

Uppgifter

Lotteriinspektionen är tillsynsmyndighet enligt 2§ i landskapslagen (1966:10) om lotterier.

Lotteriinspektionen har även följande uppgifter:

- följa med den allmänna utvecklingen inom de verksamhetsområden som regleras av lotterilagen
- arbeta preventivt med att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom spelområdet
- informera och ge anvisningar och råd om sådant som regleras i bestämmelserna i lotterilagen.

Uppföljning av uppgifter 2020

Uppgift: Lotteriinspektionen är tillsynsmyndighet enligt landskapslagen (1966:10) om lotterier.

Förverkligat: Under verksamhetsåret 2020 utfört tillsyn på lotterier. Tillståndsinnehavare har inlämnat kvalitetsledningsdokument till Lotteriinspektionen och årlig kontroll har genomförts. Årlig kontroll för 2020 skedde genom digitalt förfarande pga. Av pandemin

Uppgift: Lotteriinspektionen ska arbeta för att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom spelområdet.

Förverkligat: Lotteriinspektionen har genomfört förbättringar för anordnare av spel gällande rapportering av lotterier och rapportering om åtgärder mot AML/CTF. Lotteriinspektionen överlämnade 28 maj 2018 förslag på förbättringar av landskapslagen om lotterier.

Landskapsregeringen prioriterade ner arbetet pga. av pandemin. Planerade möten gällande förslagen blev inställda under 2020. *Våren 2021 svarade Landskapsregeringen att förändringar av Lotterilagen inte är prioriterat område för 2021.*

Lotteriinspektionen utgav nya riktlinjer för rapportering om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Uppgift Lotteriinspektionen ska följa utvecklingen inom lotteri- och spelområdet som regleras av lotterilagen.

Förverkligt: Lotteriinspektionen har deltagit i digitala möten och verksamhet med spelregleringsorganisationen GREF där utvecklingen inom spel och lotterier, och spelregler har diskuterats. Inom GREF har Lotteriinspektionen deltagit i arbetsgruppen "responsible gambling Group" på distans.

Uppgift: Lotteriinspektionen ska informera och ge anvisningar och råd om sådant som regleras i bestämmelserna i lotterilagen.

Förverkligt: Lotteriinspektionen har gett råd och information till allmänheten och andra myndigheter gällande lotteriverksamheten och lotteriregelverket på Åland.

Lotteriinspektionen 2020

Landskapsregeringen utgav under 2020 riktlinjer och rekommendationer om distansarbete pga. av pandemin. Lotteriinspektionens arbete har i huvudsak under pandemin utförts via distansarbete med hjälp av digitala verktyg.

Lotteriinspektionens tillsyn av dem som har lotteritillstånd sker främst genom att kontrollera att de följer landskapslagen om lotterier (1966:10). Tillståndsinnehavarna har enligt landskapslagen om lotterier krav på sig att redovisa sin verksamhet till Lotteriinspektionen. Lotteriinspektionen följer sedan upp tillståndsinnehavarnas redovisningar och åtgärder för att se till att de vidtar tillräckliga åtgärder för att uppnå regelefterlevnad.

Lotteriinspektionen förde under verksamhetsåret en konstruktiv dialog med anordnare av penningspel och varulotterier. Tillsynen skedde främst genom dialog, digitala möten och revision för att kontrollera lotteriverksamhet. Under 2020 genomfördes årlig kontroll med hjälp av digitala verktyg och videomöten. Under verksamhetsåret har 1 heltidsanställd utfört myndighets arbete.

Lotteriinspektionen har haft Inställda projekt pga. av pandemin vilket lett till lägre kostnader och att planerade tillsynsåtgärder ej utförts eller skjutna på framtiden pga. pandemin. Granskning har endast utförts på distans vilket har lett till lägre kostnader då planerade tillsyns besök ej kunnat utföras. Även samarbeten med inrikesministeriet och polisstyrelsen inställda eller utförts via distans.

Under verksamhetsåret hade Lotteriinspektionen ökade administrativa uppgifter av Landskapsregeringen vilket reducerat myndighetens förmåga att utföra arbetsuppgifter snabbt. Myndigheten har under 2020 blivit föremål för 3 revisioner (Landskapsrevision, FATF Finlands first follow up report 2020 och EU Rådets assesment of the practical application of the 4th money laundering directive (EU 2015/849) by member states). EU Rådet påtalade geografiska risker med Paf verksamhet i högrisk länder i Baltikum och vikten av internationellt samarbete mellan myndigheter. Uppskattningsvis använde myndighetens personal ca 85–90% av arbetstiden för internrevisioner och administration under verksamhetsåret.

Penningspel på Åland 2020

Under verksamhetsåret 2020 hade Ålands penningautomatförening ("Paf") tillstånd av landskapsregeringen att bedriva penningspelsverksamhet på Åland.

Ålands penningautomatförening

För verksamhetsåret 2020 omsatte Paf-koncernen 113 miljoner euro. Spelomsättningen för internetverksamheten var 100,4 miljoner euro. Spelomsättningen för land- och fartygsverksamheten minskade från 30,2 (2019) miljoner euro till 12,3 miljoner euro och förklaras av ett kraftigt minskat resande ombord på fartyg till följd av covid-19.

Årlig kontroll 2020

Arbetet med årlig kontroll inleddes under vår 2020 med möten och diskussioner med tillståndsinnehavare för penningspel. Ett tidschema bestämdes och tillståndsinnehavare antog ett kvalitetsledningsdokument som skickades till Lotteriinspektionen som underlag för årlig kontroll. Årliga kontrollen startade i oktober 2020. Den genomfördes av Lotteriinspektionen via distansgranskning på grund av pandemin.

Följande punkter ingick i den årliga kontrollen av tillståndsinnehavare för penningspel:

- Hur skyddar de sårbara kunder?
- Hur förhindrar de att minderåriga ägnar sig åt penningspel?
- Hur motverkar de bedrägerier, falskspel och kriminell verksamhet i anslutning till penningspel?
- Hur testar de slumpgeneratorer vid internetspel?
- Är vinstutbetalningarna korrekta och sker de utan onödigt dröjsmål?
- Hur marknadsför de sig (digitalt och fysiskt)?
- Erbjuder de tillförlitlig service i samband med spel? Hur tillgodoser de kundens behov?
- Är drift och underhåll av spel säkra och följer lagstiftning och tillstånd?
- Hur behandlar kundservice klagomål och rutiner för avstängningar?
- Hur minimerar de sociala problem och hälsoproblem som penningspel orsakar?

Årlig kontroll upptäckte två brister i Paf verksamhet;

- I arkivlagen framkommer det att Paf verksamhet omfattas av Arkivlagen och trots detta hade Paf ej genomfört åtgärder för regelefterlevnad med tex arkivplan. Den 11 december 2020 skickades ärendet till ansvarig minister hos landskapsregeringen samt Landskapsarkivet. Någon återkoppling från Landskapsarkivet eller Landskapsregering har ej förekommit.

- Vid genomförd årlig kontroll fanns på Pafs hemsida användning av cookies för registrering av spelare. För att nå regelefterlevnad mot nya riktlinjer från EDPB (Europeiska Dataskyddsstyrelsen) var i behov av att användningen av dessa förändras. Förändring av "cookies" användning på PAF hemsida slutfördes 27 november 2020.

Förslag på förändrad lotterilagstiftning

I maj 2018 skickades 3st lagstiftnings pm om att följa spelarmönster, självavstängningar och skapande av fond för spelansvarsåtgärder. Planerade möten mellan Lotteriinspektionen och Landskapsregeringen gällande förslagen blev inställda under 2020. Våren 2021 svarade Landskapsregeringen att förändringar av Lotterilagen inte är prioriterat område för 2021. Lagstiftningspromemorior om ändring av landskapslagen om lotterier:

PM 1 "Utökade möjligheter till avstängningar vid penningspel "

Det är Lotteriinspektionens åsikt att om en spelare begär att den som har ett kasino ska stänga av henne eller honom eller begränsa hennes eller hans spelande där så bör det inte finnas någon maximal tidslängd för den avstängningen eller begränsningen. I dag är maxgränsen ett år. Om en individ vill vara avstängd från spel under längre tid bör den möjligheten finnas.

Lotteriinspektionen anser att spelanordnare ska kunna stänga av spelare som uppvisar skadligt beteende vid penningspel. Då en spelanordnare märker att spelare uppvisar skadligt beteende ska penningspelansordnare ha möjlighet stänga av spelare i enlighet med lagstiftningens avsikt att minska skadeverkningar av penningspel.

PM 2 "Krav att följa kundernas spelmönster vid spel via elektromagnetiska vågor - i syfte att motverka spelproblem (omsorgsplikt)"

Det är Lotteriinspektionens åsikt att spelarskyddet ska stärkas så att spelaktörerna under åländsk lagstiftning tillåts använda verktyg för att motverka spelproblem genom att följa kundernas spelmönster för elektroniska spel. Det finns få lagkrav på spelansvarsområdet och de som finns är vagt utformade och behöver förtydligas.

För att säkerställa att hanteringen av personuppgifter vid övervakning av kundernas spelmönster sker i enlighet med GDPR, bör personuppgiftshanteringen motiveras med stöd av tydliga lagkrav.

Lotteriinspektionen föreslår att en omsorgsplikt införs i Lotterilagen. Det innebär att den som anordnar elektroniska spel fortlöpande ska följa och kontrollera kundernas spelbeteende för att motverka spelproblem.

PM3 " Skapande av fond för understöd av åtgärder mot spelmissbruk(spelmissbruksfond)"

Det är Lotteriinspektionens åsikt avgifter gällande speltillsyn bör gå till just det ändamålet eller att motverka spelmissbruksproblem. Enligt nuvarande budgetregler går överskott tillbaks till finansavdelningen och landskapets budget om dessa inte används.

Lotteriinspektionen föreslår att överskott av avgiften flyttas till nästa verksamhetsår alternativt att övertaliga medel bör gå till en fond för åtgärder mot spelmissbruk. Fonden kan användas för att:

- finansiera forskning gällande spelmissbruk
- finanserna vård av spelmissbrukare
- finansiera utbildning av personal inom vård gällande spelmissbruk
- finanserna studier och uppsatser inom ramen för "responsible gambling"

Övrigt

Hållbarhetsstyrning

Landskapsregeringen har upphandlat ramavtal som låg till grund för myndighetens inköp av utrustning och IT-system.

Under året har kompetensutveckling skett av myndighetens personal genom utbildningar och deltagande i arbetsgrupper och seminarier. Utbildning och seminarier har under verksamhetsåret genomförts på distans med digitala hjälpmedel.

Internationellt

GREF

Ålands Lotteriinspektion är medlem i GREF (Gambling Regulators European Forum). GREF hade konferens och medlemsmöte via digitala verktyg i juni 2020. Planerat Möte i Irland ställdes in pga. pandemin. Ålands Lotteriinspektion är medlem i GREF:s arbetsgrupp om spelansvar. Arbetsgruppen hade under 2020 haft två digitala möten

IAGR

Ålands Lotteriinspektion är medlem i IAGR (International Association Gambling Regulators). Lotteriinspektionen deltog inte i IAGR:s möten eller aktiviteter under 2020 pga. pandemin.

Nordiska speldirektörmötet

Under 2020 skedde inte möten mellan de nordiska speltillsynsmyndigheterna pga. pandemin.

Överenskommelseförordning

Den 20 maj 2015 antog EU parlamentet direktiv 2015/849 om åtgärder för att förhindra penningtvätt. Den 1 mars 2017 bildades Ålands Lotteriinspektion med huvuduppgift att tillsyna penningspel. Direktiv 2015/849 fick direkt effekt i Finland 20 maj 2017. Den nya lagen om förhindrande av penningtvätt (444/2017) trädde i kraft 28 juni 2017. I lagen 444/2017 saknades skrivningar om tillsyn av penningtvätt på Åland. De saknade skrivningarna om tillsyn av penningtvätt var kända av inrikesministeriet och de berörda myndigheterna på Åland. Detta löstes med en överenskommelseförordning där förvaltningsbehörigheten för tillsyn över mäklare och penningspelsföreningar på Åland överfördes. Överenskommelseförordning i form av Republikens presidents förordning om skötseln på Åland av vissa uppgifter enligt lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (500/2018) trädde i kraft den 1 juli 2018.

Tillsyn av åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Under verksamhetsåret genomfördes 5st digitala möten för kontroller gällande AML policy, AML processer samt riskbedömningar hos spelbolag. Under årlig kontroll 2020 undersöktes hur lotteriverksamhet och åtgärder förhåller sig till Lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017). Under 2020 skedde inga möten mellan Lotteriinspektionen och centralen för penningtvätt pga. pandemin. En del av årlig kontroll 2020 övervakade åtgärder mot penningtvätt och terrorism finansiering.

Under verksamhetsåret har nya riktlinjer för AML rapport framtagits tillsammans med rapporteringskyldiga (se bilaga). Riktlinjerna ska stödja framtagandet av AML rapporter om åtgärder mot penningtvätt och terrorism finansiering.

En ny riskbedömning för penningspel är under framtagning av FIU Finland och Ålands Lotteriinspektionen deltar som representant för spelverksamhet på Åland under 2020. Arbetet med ny riskbedömning beräknas slutföras under 2021.

Riktlinjer för årlig AML rapportering

Rapporteringskyldiga enligt 2 § 10p i lagen 444/2017 om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism ska efter varje verksamhetsår inlämna rapport om åtgärder mot penningtvätt och terrorism finansiering åtgärder till Lotteriinspektionen. Rapportering sker under Q1-Q2 varje verksamhetsår.

1. Organisation

Organisation för AML/CFT, ansvariga kontaktpersoner, resurstilldelning

2. Hög nivå ändringar

Större förändringar i policy eller riskbedömningar

3. Låg nivå ändringar

Förändringar i arbetssätt eller användande/ändring av 3 parts program

4. Granskningar och kontroller

Genomförda kontroller och revisioner inom AML
Utförare, datum, åtgärdsförslag

5. Rapporter till myndigheter

Statistik för CTR, STR, manuella STR till ÅLI/FIU
Kommentar om större förändringar
Kommentar om större pågående fall eller ändringar i rapporterings nivåer

6. Samarbeten

Samarbeten med andra organisationer eller myndigheter

7. Utbildning

Utbildning av personal, Antal som genomfört utbildning och vilken typ av utb.
Förändringar i utbildningstyp

8. Förändringar i lagstiftning eller nationell riskbedömning

Kort om påverkan av arbete samt åtgärder för att nå regelefterlevnad mot ny lag/bedömning

9. Övrigt

Övrigt som påverkat AML verksamheten